

Nr 233.

Av herr **Westman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till anställande av andre-notarier vid domsagorna.*

Under de senaste åren har gång efter annan de rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden förts på tal. De nuvarande bestämmelserna, vilka medföra, att en stor del — omkring 150 — av den på domsagokanslierna anställda juridiskt bildade arbetskraften tvingas att under en längre tid, olika i olika domsagor men sällan understigande ett år, tjänstgöra utan någon som helst ersättning, ha med skärpa kritiserats från akademiskt håll. Studentkonferensen i Stockholm i januari 1934 behandlade sålunda ingående denna fråga, och även de juridiska föreningarna vid universiteten och Stockholms högskola ha upprepade gånger påyrkat åtgärder, ägnade att låta varje för rättsskipningens handhavande nödvändig notarie erhålla åtminstone någon ersättning. En motion i detta syfte väcktes också inom andra kammaren föregående år (II: 6), vilken emellertid riksdagen icke fann böra föranleda någon åtgärd, då frågan vid tidpunkten för ärendets behandling var föremål för utredning inom justitiedepartementet.

Såsom skäl för bibehållande av gällande begränsning av antalet avlönade notarier har stundom anförts, att den unge juristen under de första åren åtnjuter en värdefull utbildning, för vilken han borde vara samhället tacksam. Häremot kan emellertid invändas att varje verksamhet i regel verkar som ytterligare utbildning, i synnerhet för de inom yrket nya, och att det avgörande för frågan, om avlöning bör utgå eller ej, i stället blir, om det arbete han utför av samhället kan undvaras eller icke. Den långa teoretiska utbildningstiden för jurister — i genomsnitt $5\frac{3}{4}$ år — och de stora kostnaderna för examen, vilka för en person bosatt utanför studieorten beräknas till inemot 12 000 kronor, tala även för att avlöning bör kunna erhållas på ett så tidigt stadium som möjligt efter examen. I annat fall synes det vara fara värt, att domarebanan förbehålles ekonomiskt oberoende, vilket ur demokratisk synpunkt måste anses förkastligt.

Därtill kommer att för närvarande ett praktiskt behov föreligger av att göra tingstjänstgöringen mer lockande för de unga juristerna. Redan ha från flera håll klagomål anförts över svårigheter att erhålla juridiskt bildad arbetskraft på domsagokanslierna. Detta synes, om ingen ändring sker, komma att medföra ökad arbetsbelastning för de anställda och i en framtid en försämring av domarekårens nuvarande höga nivå.

Kungl. Maj:t har med beaktande av dessa synpunkter i årets statsverksproposition föreslagit inrättande av 20 nya andre-notariebefattningar, medan frågans slutliga lösning ansetts böra få anstå till en kommande riksdag. Det som föreslås genomfört under kommande budgetår synes dock vara otillräckligt, då i anslutning till en inom justitiedepartementet upprättad promemoria hovrätterna ansett minst 36 andre-notariebefattningar böra inrättas och därjämte 52 s. k. notarieaspirantbefattningar. I varje fall synes anledning att i år inskränka antalet nya andre-notariebefattningar till 20 icke förefinnas. Ett bifall till hovrätternas förslag om 36 andre-notariebefattningar skulle ock i någon mån förbättra de unga juristernas ställning.

Förra årets riksdag uttalade, att blivande förslag i ämnet så borde utformas, att kostnaderna för de nya biträdena icke måtte drabba härads-hövdingarna. Detta uttalande vilja undertecknade på det bestämdaste understryka, då häradshövdingarnas inkomster icke böra ytterligare beskäras. Om nuvarande regel för andre-notariernas avlöning anses böra bibehållas, förutsätter detta, att full kompensation gives häradshövdingarna under partiell löneförbättring, och att detta även måste gälla de större domsagorna.

Den i propositionen uttalade åsikten, att en sådan ändring i domsagostadgan borde övervägas, som medförde, att i vissa fall minst två år av domsagotjänstgöringen avsåge anställning som statsavlönad notarie, synes oss högst diskutabel. Därigenom skulle, såvitt icke antalet avlönade be-fattningar samtidigt mycket kraftigt ökades, tingstjänstgöringen komma att utsträckas över tre år i vissa domsagor. Icke på långt när inom alla domsagor förefinnes nämligen möjlighet att erhålla avlönat förordnande efter ett år. Fall ha t. o. m. förekommit, då anställning innehafts i närmare tre år, innan förordnande erhållits.

Under hänvisning till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville bevilja anslag till anställande i domsagorna av sexton andre-notarier utöver det i statsverkspropositionen upptagna antalet.

Stockholm den 22 januari 1936.

K. G. Westman.

Gustaf Velandér.

P. Sandström.